

Ој Србијо међу химнама

Ако постоји нешто са чиме Срби нису имали среће то је химна и то од кад знају за њу.

У време И и ИИ српског устанака Срби су се ослобађали не размишљајући која ће им бити химна.

Тек у време проглашења 1. Устава Краљевине Србије – Сретењског Устава, Димитрије Давидовић поставио је питање шта ће се певати владоцу и Скупштини.

Како је Устав проглашен у цркви, тако је кнез Милошу и скупштинарима певано Многаја љета. То исто је певано и кнезу Михаилу Обреновићу, затим кнезу Александру Карађорђевићу, па опет Милошу и Михаилу Обреновићу. Певана је и намесницима малолетног кнеза Милана. А када се кнез Милан, при проглашењу Кнежевине Србије за Краљевину Србију, прогласио за краља приређена му је позоришна представа – свечаност са комадом Маркова сабља за коју је Јован Ђорђевић написао Боже правде. Уствари препевао је аустријску химну, по музици Хајдновој, на којој је неке интервенције направио Даворин Јенко. Краљ Милан је расписао први конкурс за химну на којем су учествовали водећи српски писци, али задовољавајућих резултата није било. Тек када је краљ Милан потписао тајну конвенцију са Аустријом, тада је властитом одлуком прогласио Боже правде за химну. То је била химна и краља Александра Обреновића која је свирана и на његовом венчању са Драгом Машин. По убиству Александра и Драге и доласку краља Петра Карађорђевића, химна Србије била је песма Ој Србијо мила мати. Под необјашњивим околностима 1909. после аустријске анексије Босне и Херцеговине, поново је Боже правде постала химна, ваљда да изглади односе са Бечким двором или да буде блиска са Хрватском тадашњом химном која се звала Царевка и била је хрватски препев царске химне. У Првом светском рату нестало је Аустријске царевине па и царске химне. Хрвати су у међувремену прогласили за своју химну Лијепа наша домовино, коју је, узгред речено, компоновао Србин Руњанин, а Словенци Напреј заставе славе коју је компоновао Даворин Јенко. За Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, Станислав Бинички је докомпоновао или аранжирао спој Боже правде, Лијепа наша и Напреј. Са пропашћу Краљевине нестала је и ова химна. Скраћена српска верзија свесловенске химне Хеј Словени постала је 1945. привремена химна прво Демократске, потом Федеративне и Социјалистичке Југославије. Било је више покушаја да ова вишеимена Југославија добије химну, и у том смислу расписивано је пет конкурса, са полу резултатима који нису резултирали у химну. Ни Кардељев предлог да се узме Бетовенова Пета симфонија није усвојен. Од распада велике Југославије Хеј Словени су остали привремена химна скраћене Југославије и заједнице СЦГ.

Србија није имала своју химну и ако ју је на исту упућивао Устав из 1974. године, када су републике добиле химне и уставе по којима ће се поцепати земља. Срби су певали Хеј Словени. То су наставили да певају и у овим годинама распада Југославије и после. Сада смо сведоци напрасне жеље Парламента заједнице СЦГ и Србије да усреће Србе и Црногорце химнама до којих нису дошли 200 година.

Тим поводом Културно-просветне заједнице Србије и Београда 3. и 10. августа о.г. организовале су - стручну трибину под називом “Државна знамења у шареном свету симбола” – културна и педагошка димензија. Трибину је водио проф. Милован Витезовић, члан Председништва КПЗ Србије и Београда. Уводно излагање поднео је проф. Миливоје Павловић химнолог и истакао је

да културе нема без националних симбола, а затим додао:

У свету који се стално мења, државна знамења опстају као социокултурни феномен несмањене симболичке носивости. Заједно са заставом и грбом, химна спада у тај тролист симбола најдубље усађених у колективно памћење сваког народа, у културни, социјални и политички амбијент сваке државе. Ни најмодернија друштва нису нашла замену за психосоцијални учинак ових старих симбола. Имамо обиље примера, и на Истоку и на Западу, појачавања и наглашавања како доктрине тако и инструменталне ефикасности државних симбола. Рат симболима има планетарне размере а у новије време пренет је и у космичка пространства; уосталом, први задатак човека који је слетео на Месец је био да тамо пободе заставу своје земље.

Учешће у расправи од великог броја присутних на трибини узели су: арх. Драгомир Ацовић, хералдичар, проф. Констатин Бабић, композитор, проф. Драгољуб Петровић, правни историчар, Душанка Павловић-Прокић из Шведске, Живорад Ајдачић, редитељ проф. Драго Д. Пантић, проф. Богдан Терзић, Остоја Кисић, књижевник, проф. др. Зоран Јевтовић. Љубивоје Ршумовић, књижевник, Бранимир Ђокић, композитор и аранжер, Марија Бишоф, проф. Воја Митић, Милоје Поповић, публициста и књижевник, проф. Радош Љушић, историчар, Драгомир Мајкић, солиста Радио Београда...

Композитор Константин Бабић рекао је да ово питање узима велике размере и да је цела ствар јако сложена.

– Химна је песма која треба да окупља, сједињује и мотивише један народ. Читаву ствар треба поједноставити и мој је предлог да Срби треба да Ој Србију међу химнама 25 се држе старих симбола који већ постоје, с тим да се изврше неке измене у тексту пошто Србија више није краљевина. Тако би стих у песми Боже правде, уместо “спаси краља” требало да стоји “српски народ”, казао је Бабић.

Драгомир Ацовић, секретар Крунског савета закључио је да је ово сло- жен проблем, јер га таквим чине време у коме се налазимо и политичке прилике. Поставио је питање: Како оно што већ имамо у својој историји спровести на законит начин, јер је најспорнија ствар само придржавање Устава?

– Почетак и крај проблема је то што око целе приче не могу да се договоре политичари, а не стручњаци. Тако је било и на претходном расправљању о овој теми када смо добили химну, грб и заставу.

Додао је да је садашња ситуација у вези са државним симболима нерешива јер је једини мотив Црногораца – прилика да нас иритирају, а не да се на нивоу државне заједнице нешто коначно разреши. Такође је истакао да спој две песме није проблем, већ то да се спаја нешто што је логички и музички тешко спојиво.

Др Драгољуб Петровић, правни историчар, огорчен је што се химна Боже правде певала приликом инаугурације председника Тадића и што се она на силу намеће “несрећном народу”. Предочио је да је у питању политички маркетинг на највишем нивоу и да је недопустиво да се народ ставља пред свршен чин уместо да сам одлучује. – Недопустиво је да Боже правде буде државна химна. Њена интонација одудара од интонација других светских химни и пре личи на црквено појање него на химну, казао је др Петровић.

Душанка Павловић-Прокић из Европског центра – Шведска, рекла је да Србија за пет година као држава неће постојати, ако се политичке странке не буду сложиле око националних питања.

Проф. Драго Т. Пантић истиче: Зато на раскршћима и са трилемама о државним симболима

данас порука гласи: Нећемо ни злоупотребу “свијетле мајске зоре” и “божје правде” за сумрач не циљеве тренутне псеудоелите и за замагљивање европске неправде пред евро-боговима, нити да лутамо по прошлости “Онамо намо”, већ да доситејевски, вуковски и његошевски “напипамо” и изнедримо у овом глобалном мраку нови текст химне слободи, слози, солидарности и срећи наше праделовине на словенским коренима и европској панорами. Наш патриотски задатак је да химни Хеј Словени или некој новој тражимо, обнављамо и градимо истинску и примерену државу, јер чему државни симболи кад државе нема.

Стварање нове химне није страначки нити национални фолклор неинвентивних идеолога и креатора, већширок демократско-културни хоризонт у коме, треба да има наде и топлине за народно срце и душу. Хоћемо државне симболе испод којих се овај народ никад неће извињавати непријатељима што су нас бомбардовали и жмурити над гробовима, иивалидима и тугом оних који су уписани у рубрике “коллатералне штете” у “демократско-хуманој” кампањи, закључује Пантић.

Бранимир Ђокић, композитор и аранжер, истако је следеће: Како се ради о химни народа који има исту историјску, духовну а и музичку традицију “спајањем” две различите музичке композиције неко свесно жели да извргава руглу државни симбол већинског српског народа у СЦГ.

И обични лаици знају да се не могу мешати бабе и жабе а камо ли делови различитих музичких нумера и текстова чиме се добија један сурогат. Сматрам да је минимум поштовања демократског принципа, на који се стално позивју, било бар расписивање јавног конкурса на којем би имали прилику да учествују наши највећи музички и други стручњаци за ову област, а не да то предлажу појединци или некакве радне групе са страначких позиција.

Милован Витезовић, књижевник: И Боже правде и Хеј Словени су биле привремене химне и тако су толико и опстале. За Боже правде знамо да је препев и компилација аустријске царске химне коју је Јозеф Хајдн компоновао за цара Јозефа ИИ, која је почињала са: “Боже чувај, Боже спаси нашег цара царски дом”... у Хрватској верзији позива се бог да чува краља “Хрватског нам чувај краља и његов царски дом.” Бог у Српској верзији није монотеистички, Бог није један он је један од паганских богова – Бог правде, он је мушка верзија Богиње правде из римске античке митологије.

Хеј Словени је свесловенска химна писана и компонована за Свесловенски конгрес у Прагу 1848. и била је химна словенству и словенским језицима, па су сви Словени имали своју верзију – препев текста. Српска верзија је такође почињала у похвалом словенском језику и једном Богу: “Језик нама господ даде силан громовит, нико не сме ово благо нама уграбит. Хеј Словени, јоште живи реч наших дедова...”

Дакле Бог-господ дао је Словенима језик дедова од којих воде једно порекло. Комунисти су цензуришали почетак химне Хеј Словени, као атеисти, због Господа ... Сад је питање, ако Српска православна црква буде требало да се определи између химне Боже правде и нецензурисане химне Хеј Словени хоће ли се определити за паганског Бога правде или јединог Господа?

ЗАКЉУЧЦИ са разговора у Културно-просветној заједници Србије о друштвеној, културној и васпитној димензији државних симбола Окупљени за округлим столом Културно-просветне заједнице Србије, 3. и 10. августа 2004. године, културни, научни и просветни радници сагласни су:

1. Државни симболи имају велики утицај на уобличавање духовног идентитета земље, на дубљи смисао васпитно- образовног процеса и домет сваке истинске културне акције. Њихова евентуална промена због тога не може да се третира као ствар просте политичке технике већ као

сложен захват, са Ој Србијо међу химнама 27 крупним последицама на социјалном, педагошком, психолошком, књижевно-музичком, ликовном и естетском плану.

2. Од законодавних и извршних органа и свих политичких чинилаца у земљи захтевамо да одбаце све исхитрене и недовољно образложене идеје којима се даље урушава поредак Србије и Државне заједнице Србије и Црне Горе.
3. Залажемо се за одговорну, јавну и креативну расправу о политичко-правном статусу и социјално-психолош ком учинку државних симбола, као и за доследно придржавање уставних и законских одредби о њиховом садржају и начину доношења.
4. Тражимо да се уважавају основна сазнања и начела теорије симбола, хералдике и химнологије.
5. Захтевамо да се органи одлучивања доследно придржавају јасних законских одредби о ауторско-правној заштити сваког уметничког дела, па и оних која конкуришу за место у сазвежђу најважнијих државних знамења. Закључци упућени: председнику заједнице СЦГ, председнику Скупштине заједнице СЦГ, председнику Републике Србије, председнику Скупштине Републике Србије, председнику Владе Републике Србије и посланичким групама Скупштине Републике Србије

ПИСМО ПАТРИЈАРХА ПАВЛА

Његова светост патријарх српски господин Павле упутио је Светозару Маровићу, председнику Државне заједнице Србије и Црна Горе, др Зорану Шамију, председнику Скупштине Државне заједнице Србије и Црна Горе, др Борису Тадићу, председнику Србије, Филипу Вујановићу, председнику Црне Горе, др Војиславу Коштуници, председнику Владе Србије, и Милу Ђукановићу, председнику Владе Црне Горе, писмо следеће садржине: “Обавештени смо да ових дана предстоји усвајање нове химне Државне заједнице Србије и Црне Горе, која би била комбинација химне Боже правде и новоусвојене, за химну Црне Горе, од црногорског парламента, песме Ој, свијетла мајска зоро.

Тим поводом осећамо као своју обавезу и дужност да вам скренемо пажњу на следеће: химна представља симбол онога што један народ и држава јесу и што треба да буду, то јест, треба да буде сведочанство и израз народног и државног бића, како по садржају, тако и по мелодији. Како се могу спојити и укомпоновати две песме потпуно другачије по мелодији и по духу, то препуштамо стручњацима да просуде. Оно што нас запањује јесте чињеница да други део предложене химне не представља у суштини народну црногорску песму, већ песму једне од најмрачнијих личности у историји Црне Горе, фашисте и нацисте Секуле Дрљевића. Другачијег је садржаја та народна песма Ој, свијетла мајска зоро, а другачијег она коју је Секула Дрљевић објавио 1937. године, у својој обради и из које се два главна стиха укључују у државну химну Србије и Црне Горе. Да ли је могуће да ће Секула Дрљевић, личност која је 12. јула 1941. године, под покровитељством Мусолинија и Хитлера, постала председник ’Независне Црне Горе’ само један дан; личност и чин против којих је дигнут 13. јула 1941. године народни устанак; личност која је цео рат провела са усташама и Антом Павелићем у Загребу; која је 1945. године, у Старој Градишки и Јасеновцу заједно са усташама извршила покољ црногорског живља, покренутог вихором рата са својих огњишта и одиграла најсрамнију улогу у историји Црне Горе, поставши узрочник још страшнијег масакра десетине хиљада тог живља, у Словенији – да ли је могуће, дакле, да та и таква личност ’пише’ химну савремене Црне Горе, односно Државне заједнице Србије и Црне Горе? Независно чак и од самог садржаја песме, да ли може бити већег и срамнијег понижења за Србију и Црну Гору од тог и таквог понижења?

Да ли су Црна Гора и Србија заслужиле да на почетку трећег миленијума укључе у своју химну

неонацистичке, паганске стихове несрећног Секуле Дрљевића? Предложена химна није химна него кентаур којим неко жели да се наруга како Црној Гори тако и Србији и достојанству овог народа, и као такву је треба под хитно повући из процедуре”, написао је у писму највишим државним званичницима патријарх Павле, завршавајући га речима: “Рекох и спасох душу своју”.

Реаговање страначких функционера, професора, историчара, академика, композитора, књижевника, културних и јавних радника, спортиста ....

Функционер Г 17 плус Бранка Бошњак, познати и признати архитекта, иначе кандидат своје странке за градоначелника Београда на предстојећим локалним изборима у септембру о. г. изјавила је да посланици Г 17 плус у парламенту СЦГ неће подржати предлог закона о новој химни Државне заједнице, јер сматрају да је такав предлог “ново изругивање грађанима СЦГ”. Госпођа Бошњак је на конференцији за новинаре рекле да је предлог химне “нова лакрдија” у држави састављеној од две државе, две валуте и два царинска система. Зоран Жижић, председник посланичке групе СНП у Скупштини Србије и Црне Горе сматра да усвајање химне заслужује да се решава на озбиљан и целовити начин, та странка оцењује и да личност патријарха Павла има велику моралну тежину и зна- чај. Жижић је додао да је “било и других који су били у дилеми”, не одговоривш и на питање да ли се сада противи предложеној верзији. “Ниједног тренутка нисмо сматрали у СНП да је ово добро решење, говорили смо да је било и бољих решења и да је питање могло да се реши на једноставнији на- чин.”

Са друге стране, шеф Посланичке групе СПС у Скупштини Државне заједнице Душан Бајатовић изјавио је да ће посланици ове странке доћи на заказану седницу, али да вероватно неће гласати за предлог нове химне. – Постоје два проблема: још не знамо да ли ће Боже правде бити химна Србије, а ту је и расцеп у владајућој коалицији – објашњава Бајатовић став социјалиста. – Ово није никаква наша љутња. Учешће на Олимпијади није, међутим, довољан разлог за промену химне, већ то треба да буде плод озбиљног договора. Не може се, такође, увек очекивати да ми нешто пресуђујемо, па да стално добијамо “пацке”, док се власт међусобно свађа.

Богољуб Карић, лидер Покрета “Снага Србије” каже “да је предлог нове Ој Србијо међу химнама 29 химне Државне заједнице Србије и Црне Горе деградација нашег народа и велика срамота”. “Све ћу то да пони- штим кад дођем на власт”. Он је истакао да је за сваки облик заједништва с Црном Гором, оценивши да се “они сада понашају као да су самостални”. Функционер радикала Гордана Поп- -Лазич је на конференцији за новинаре најавила да ће СРС гласати против предлога химне, оцењујући да је она “несрећно склопљена” и да “представља понижење”. Томислав Николић је рекао: “Нећу више да слушам Хеј Словени. Долази Олимпијада, а и било би срамота да не усвојимо нову химну”. Николић наводи да су сви посланици добили дискове те композиције и да ју је преслушао више пута. “Наравно да нисам срећан како је то сложено. Волео бих да се пева “Ој, свјетла српска зоро, мајко наша Црна Гора”, то би био изворни текст.

Црногорски историчар Александар Стаматовић је рекао да је Секула Дрљевић био “ плагијатор и фашиста”. Он каже да је постојало неколико варијанти народне песме “Ој свјетла мајска зоро” и да је од њих Дрљевић објавио своју верзију насловљену “Вјечна наша Црна Гора”. Он је рако да је Дрљевић био један од главних актера проглашења независне Црне Горе на Цетињу 12. јула 1941. године, под окриљем италијанских окупатора. Додао је да је Дрљевић одговоран и за страдање великог броја црногорског живља 1945. приликом повлачења четничких снага ка Словенији.

Момчило Бајагић, музичар, композитор и писац текстова каже: “С обзиром на то да желе да направе химну комбинацијом двеју песама, онда би и назив требало да буде комбинација њихових наслова. Постоји велики број варијација, као што су Боже, горо црна или Свјетла

правде. А могло би да је назовемо и Боже мајко. Тиодор Росић, књижевник: “Химна која би била састављена из црногорске песме Ој свјетла мајска зоро и традиционалне српске химне Боже правде представљала би хибридно творевину и унапред би била осуђена на неуспех. Химна државне заједнице треба да буде Боже правде. Синиша Ковачевић, драмски писац и декан Академије уметности БК: “Наслов треба да буде: Онамо-намо Боже правде. Зато што је Онамо намо изворна црногорска химна. Бора Ђорђевић – Бора Чорба, књижевник, композитор, музичар, солиста – “Јеб’о луд збуњеног”. Јер је све то непотребно за ову трагичну краткорочну државу. Тиме се губе паре, време и живци. Неће проћи много, а доћи ће до раздвајања, Јер и Европа потајно ради на томе, истиче Бора Ђорђевић.

Радош Љушић, функционер ДСС-а и историчар, изјавио је да подржава предлог патријарха Павла да се предлог химне Државне заједнице повуче из парламента СЦГ, и потврдио да је део текста химне из Црне Горе писао злогласни усташа Секула Дрљевић. Љушић је рекао да је одавно познато да је текст песме Ој, свјетла мајска зоро, који је предложен за део химне Државне заједнице, писао Дрљевић и додао да је тај текст певан када је Црна Гора 12. јула 1941. године потпала под фашистичку окупацију. Тај предлог Љушић је назвао срамотним и оценио да у њему “нема ни мало националног поноса којим су се у Црној Гори дичили”. – Патријархова одлука је на месту, јер је то једини ауторитет који има право да такав захтев упути званичницима – рекао је Љушић и додао да је боље решење задржати химну Хеј Словени, него усвојити постојећи предлог. Љушић, иако функционер ДСС-а, каже да лично мисли да је боље сачекати са доношењем химне док се не реши статус Државне заједнице СЦГ.

– Све зависи од тога у каквим односима ће бити Србија и Црна Гора и то треба да диктира симболе. Ово што сада постоји је непознат облик државног уређења и треба сачекати и видети да ли ће да заживи, или ће се распасти – рекао је Љушић.

Академик Матија Бећковић, књижевник каже: “Зашто бисмо враћали своја вековна знамења сем да буду веродостојна, јер оскрнављена знамења већ имамо. Химна Боже правде без краља и српског рода није никада постојала, То је нека новокомпонована песма”. Бећковић је затим додао да је “цензурисати химну исто као када бисмо променили наслов песме Женидба краља Вукашина. Црна Гора је, пак, за своју химну узела стихове које ретко ко пева трезан. То им је било мало, него су се усудили и на једну нечувену провокацију ништа мању од оне каква би била да се неко усуди да за химну Европске уније предложи стихове Ајхмана или Франкенштајна”. Бећковић мисли да је “увредљиво да народ једне вере, језика и културе нема ни једну песму која би била химна заједничке државе Србије и Црне Горе, а поготово да се уз класичну српску химну додаје фашистички призив”. Жељко Обрадовић, најуспешни кошаркашки тренер Европе, селектор кошаркашке репрезентације СЦГ, износи своје мишљење: “Врло нам је тешко када видимо репрезентације како уочи утакмице или на тајм-ауту са састављеним рукама изговарају имена својих земаља: Италија, Шпанија, Аустралија... А ми вичемо – опа, јер је немогуће да тако изговоримо СЦГ. Људи који воде ову земљу, који се баве тим стварима, изабрали су лош тренутак за промену химне. Ми ћемо прихватити сваку химну, јер се бавимо искључиво својим послом. У нашем тиму се неки осећају као Срби, неки као Црногорци ... Нас нико ништа не пита. Да ли нас је ико икада питао шта мислимо о томе. На турниру “Дијамантска лопта” је била лепа атмосфера. Међутим, колико је било застава, колико је навијача скандирало име земље. Сетите се само како је било на недавном Европском првенству у фудбалу, да не истичем Грке који су заиста посебни када је у питању однос према својој земљи. За мене и Паспаља, који смо играли у неком другом времену, химна је била нешто посебно. Увек би се најезили када је чујемо. Али желим нешто да истакнем: Ми пре свега играмо за себе. Много труда смо уложили да бисмо у Атини испунили своја очекивања. Наравно, играмо и за све оне који нас воле. Има и оних који не би желели да успемо...: Дејан Томашевић је о томе кратко рекао: “До сада је било

Хеј Словени, а не знам шта ће бити убудуће.”

Одлука власти да се усвајање химне Србије регулише препоруком, а за нову химну по хитном поступку у парламенту изгласа песма “Боже правде” правно је проблематична, оценио је химнолог, др Миљивоје Павловић, професор. “Према члану 5. Устава Србије, грб застава и химна утврђују се тајним изјашњавањем грађана Србије на референдуму, из чега произилази да је ова проблематика изузета из законодавне надлежности Скупштине и Владе и да се не може уређивати актом ниже правне снаге од оног који је предвидео Устав”, упозорио је Павловић. На јесењем редовном заседању Скупштине СЦГ уз предлог химне Савета министара, компилације свечане песме “Боже правде” и званичне химне Црне Горе “Ој, свијетла мајска зоро”, наћи ће се и предлог посланика црногорске Српске народне странке, Желидрага Никчевића песма “Онамо, ’намо”. Никчевић каже да ће се, осим црногорским судовима, СНС обратити надлежним међународним судовима, европским удружењима, ОЕБС-у. Он, такође, подсећа да је Секула Дрљевић био адвокат Милу Будаку око чијег се споменика у Хрватској сада подигла велика прашина. – Руководство ДПС дужно је да бар објасни зашто Црна Гора неће, кад Србија хоће, химну краља Николе, а хоће химну усташког идеолога Секуле Дрљевића – закључује Никчевић. Црна Гора је имала своју химну “Убавој нам Црној Гори” по тексту Јована Сундечића, коју је компоновао црногорски композитор Јован Иванишевић, кажа Марко Рогошић, председник Удружења црногорских композитора. – Касније је улогу химне преузела песма “Онамо, ’намо” која је музички и по духу, типична химна. Као што је познато, у 19. веку свуда су уведене државне химне, које су у монархијама биле хвалоспеви владарима, па се питам може ли се таква химна прилагодити републичком (републиканском) облику владавине, какав је у Србији.

Што се тиче визуелних симбола, заставе и грба, чини се да ту постоји нека врста сагласности. Када се до ње стизало највеће протесте изазивала је петокрака, на коју је пала анатема да је симбол комунизма и да вређа вернике. Имају право верници да бране своје ставове, али не на начин који не уважава другачије мишљење и који је израз нетрпељивости и мржње. Шта о таквом начину размишљања ка- же наш нобеловац Иво Андрић: “Читајућ и или гледајући како неки верници мрзе и прогоне оне који не верују, помишљао сам да, се они тако несвесно можда свете и за своје слабо и недоследно веровање. То су често ревносни и нечовечни фанатици. Пред том појавом у мени се јавља помисао да би за оне који не верују било лакше и боље кад би верници заиста веровали тврдо и потпуно у све оно што називају својом вером.” (Знакови поред пута, стр. 126)

На крају, важно је и питање с чим и како у Европу? Тамо смо већ били као веома цењена и респектована држава, највише захваљујући нашем антифа- шизму што не може да нам се оспори. Европљани су недавно усвојили свој “Устав без бога”, и тврде да је то најамбициознији документ ЕУ, у коме се не спомињу ни Бог ни хришћански корени старог континета, и како је објаснио господин Ширак да Француска није антихришћанска, “тај проблем смо решили пре сто година – одвајањем 32 Живорад Ајдацић цркве од државе – и нећемо поново отворати ту дебату”. Ми као да желимо да будемо што даље од Европе, враћајући се назад сто и више година. * * * Како је предлог за химну државне заједнице СЦГ сачинио Савет министара и проследио Скупштини СЦГ на изгласавање, поставља се питање да ли је предлог био јединствен. По свој прилици није. Даље је питање ко је од српских министара у Савету био за “кентаур химну”? Министар Давинић се већ јавно изјашњавао против ове химне. Ваљда нема два мишљења за јавност и Савет. Министар Љајић је могао бити само уздржан у најбољем случају, јер својим верским и националним припадниш твој не може бити за “Боже правде”... Остао је министар Вук Драшковић. Био је за, уз једног против и једног уздржаног. Уз Драшковића предлог су изгласали црногорски министри. То не значи да се Драшковић неће накнадно изјаснити другачије, без објашњења. Он у јавности важи за веома контроверзну личност. У јавности се у

том смислу истиче и Драшковићева контраверзна биографија. Сам Драшковић је у својој биографији истицао да је у политику ушао као прогоњени “шездесетоосмаш”. Недавно објављени мемоари шефа српске полиције у време 1968. године Славка Зечевића бацају друго светло на Драшковића. По Зечевићу, Драшковић је 1968. постао плаћени сарадник полиције, који је, по подацима које му је давала полиција, пред студентима напао своје професоре (и професоре дисиденте са других факултета и Добрицу Ћосића) као црвене буржује, власнике викендица у Гроцкој. После 1968. Драшковић је постао новинар Танјуга и дописник из Зимбабвеа. Јавност мисли да се тада у дописништво ишло са препоруком Удбе и да је то била награда. Из Зимбабвеа се Драшковић вратио са књигом “Мој пријатељ Роберт Мугабе” и нашао ухлебљење у синдикалном кабинету Мике Шпиљака. Ту је стекао хрватску наклоност и у листу “Око” писао рубрику “Ја малограђанин”, нападајући београдску елиту за малограђанско дисиденство у односу на хрватско постпролећно идеолошко чистунство. Почетком осамдесетих година му је, у “Експресу”, објављен фељтон о издајама Драже Михајловића. Одласком Мике Шпиљака у Загреб, Вук Драшковић је изгубио место у синдикалном кабинету. Они који истичу његове контроверзности кажу да је, огорчен одбаченошћу почео да пише роман, који је у “Запису” објавио Растко Закић, те су тако обојица дошли под удар партијске будности. Тако је Вук стекао славу самосталног дисиденства јер га дисиденти професори, књижевници и академици нису прихватили. Кад су га и бранили саопштењима, ограђивали су се од књижевне вредности његових романа. За доказ контроверзности истиче се Драшковићево, Шешелево, Јовићево и Комненићево присуство на свим митинзима “догађања народа”, где им прво нису давали реч. Због рехабилитовања четништва, ипак су стицали присталице. Камере су забележиле егзалтираност Драшковића и групе и на митингу на Ушћу и Газиместану са сликама Слободана Милошевића. У вишестраначју Драшковић, Шешел и Јовић су основали једну партију. Кумови Драшковић и Шешел су изиграли Јовића одвојивши му чланство, и потом се и они поцепали. У времену распада Југославије Драшковић је Месићу нудио поделе по својим картама. Основао је и Српску гарду, прву паравојну формацију. Даље контраверзе Драшковићеве су биле парламентарне и уличне у исти мах са првим лутањем Савезне Скупштине, док је извесно време његова странка и породица држала власт у Београду. Најближи срадници су га тада напуш тали, од Комненића до Илије Радуловића, по чијем је животу написао “Судију”. У време НАТО агресије постао је ратни потпредседник Савезне Владе. Остао је по страни октобра 2000. године и вратио се у политички живот изборне 2003. Поново је јавно контроверзно иступио и тражи изручење генерала Хагу. Тврди да су Срби (у време његовог потпредседниковања) извршили геноцид на Косову. Изјављује да Срби дугују Хрватима море крви. Не протестује кад се угрожавају права повратника Срба избеглица. Не реагује на Хрватску прославу изгона Срба из Крајине. Не протестује због подизања споменика усташком злочинцу Милу Будаку. Јавност је огорчена његовим захтевима да се повуче тужба против НАТО-а због злочина. Многи се чуде шта је са Драшковићем, а они који боље познају контроверзног Драшковића, кажу да пере биографију од Хашке потернице.